

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

Wizerunek handlu ludźmi i kobiet-ofiar handlu w polskiej prasie

Maryla Koss-Goryszewska
Instytut Spraw Publicznych

Konferencja „Handel ludźmi a migracje. Wsparcie i reintegracja ofiar”, 28 czerwca 2010 r.

Projekt: „Polskie Forum Integracyjne” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na Rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz z budżetu państwa.

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

Przedmiot analizy:

Wszystkie publikacje, w których ukazała się wzmianka o handlu ludźmi zamieszczone w dzienniku „Gazeta Wyborcza”, w jej lokalnych i tematycznych dodatkach, od stycznia 1991 r. do października 2009 r.

→ 353 publikacje

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH
THE INSTITUTE OF PUBLIC AFFAIRS

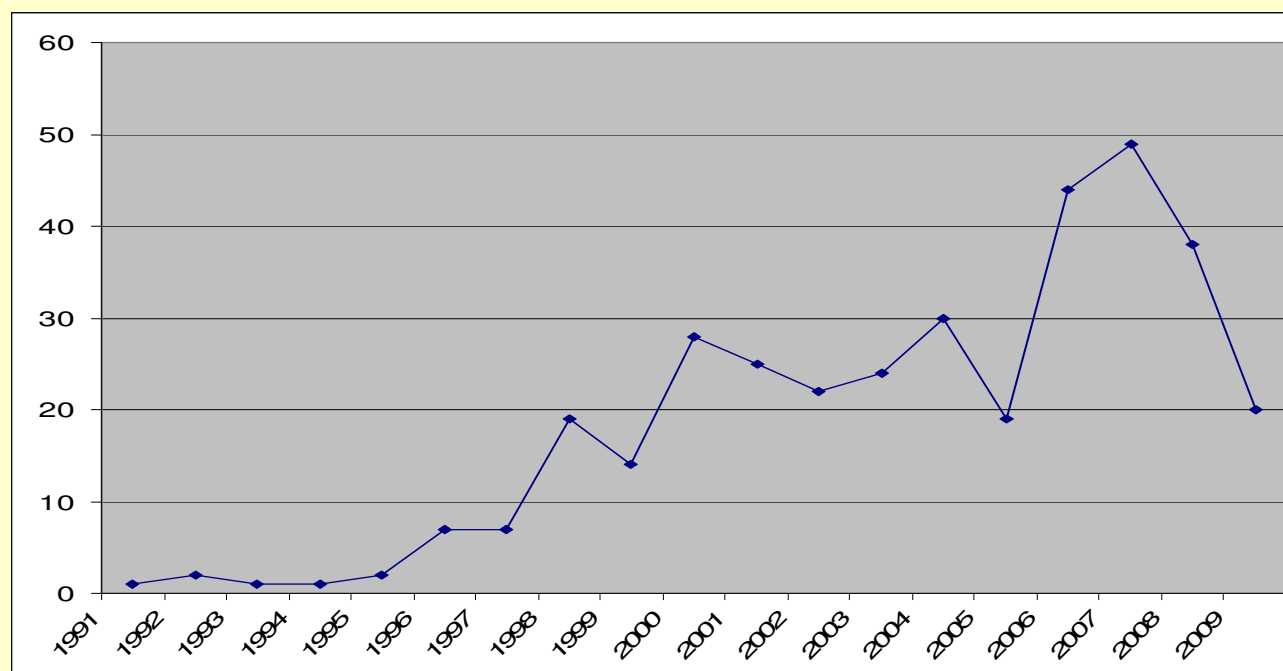
Rodzaje analizy:

- Analiza ilościowa
- Analiza pola semantycznego
- Analiza jakościowa

Analiza ilościowa

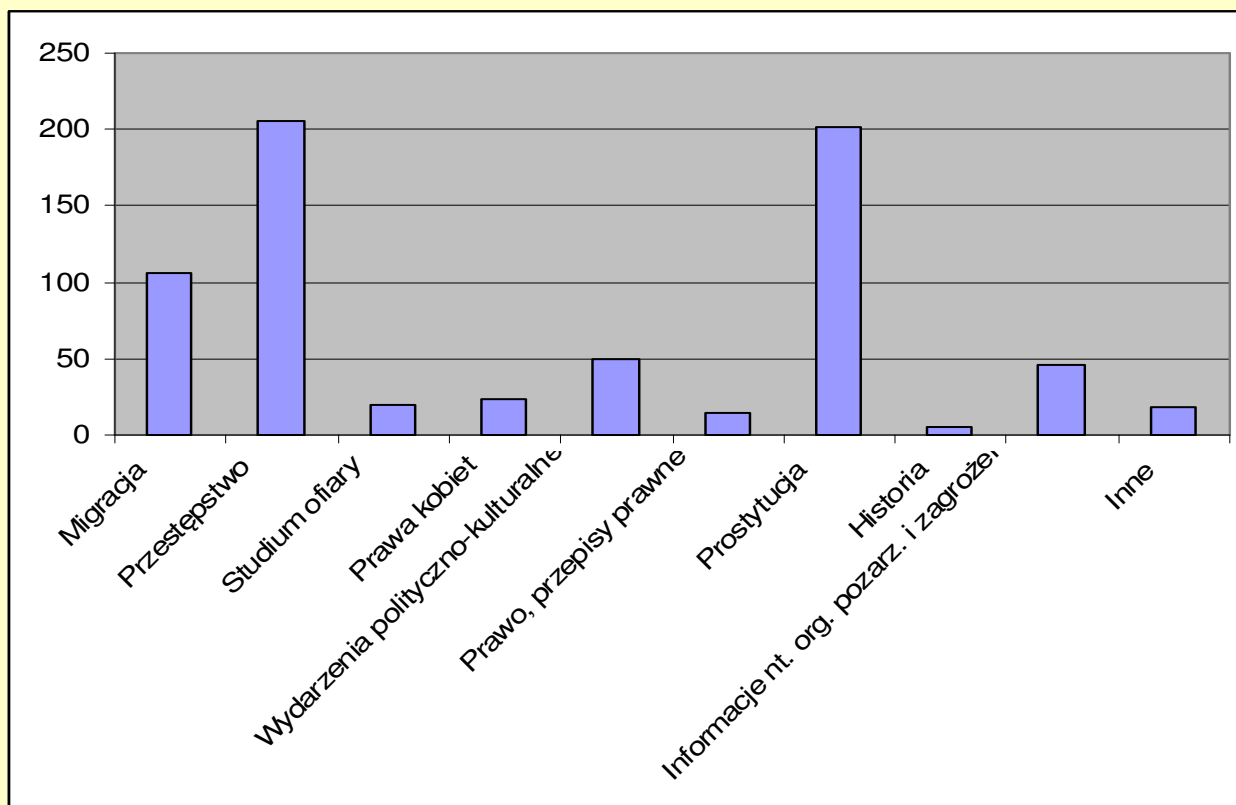
Liczba publikacji nt. handlu ludźmi w poszczególnych latach

Analiza ilościowa

Kontekst badanych publikacji

Analiza pola semantycznego

Metoda opiera się na wyszukaniu słów-kluczy, a następnie skategoryzowaniu ich względem funkcji, które pełnią w tekście rolę:

- Określenie (jaki jest podmiot, jakimi cechami się charakteryzuje).
- Asocjacji (z czym wiąże się podmiot).
- Ekwiwalentów (czyli innymi słowami synonimów – wyrażeniami, które zastępują słowa-klucze).
- Opisu działań podmiotu (co robi podmiot, jak się zachowuje).
- Opisu działań wobec podmiotu (jakie działania są podejmowane względem podmiotu).

Określenia:

Dużo potrafią
Zostają zarażane
Bez paszportu, bez pieniędzy,
zastraszana
Nie mają do kogo wracać
Nie widzą innego sposobu na życie
niż prostytutka
Wiedzą, do jakiej pracy jada
Widziały głównie pegeerowską
biedę
Cierpią na syndrom „pretty woman”
Wierzą, że trafi im się królewicz z
bajki

Mają podstawowe, góra –
zawodowe wykształcenie
Bezradne
Naiwne
Wierzyły, że jada zbierać winogrona
Znęcone wysokością obiecanych
zarobków
Młode, naiwne dziewczęta
Wiedziały od początku, na czym
naprawdę miała polegać ich „praca”
Wiedziały, w co się wpakowały
Dotkliwie pokrzywdzone

Asocjacje

Handel dziewczynami
Wywóz kobiet do zachodnich domów publicznych
Handel żywym towarem
Przydatność dziewczyn
Uroda dziewczyn
Pomoc pokrzywdzonym
Sprzedaż kobiet
Prostytucja i zorganizowany przemyt kobiet
Drogowe prostytutki
Rozebrana kobieta

Uprawianie seksu przez osobę uwięzioną
Szlaki przerzutu ofiar handlu
Naiwność kobiet
Stręczenie nieletniej kobiety
Kupowanie kobiet ze wschodu
Sprzedaż własnego ciała
Lustracja panienek
Kupować ciało kobiety
Kupienie prostytutki
Popyt na żywy towar
**Ochrona dóbr osobistych
pokrzywdzonych**

Ekwiwalenty

Dziewczyny do towarzystwa

Pokrzywdzone kobiety

Wykorzystywane kobiety

Niewolnice

Ofiary przymusowej prostytucji

Dziewczyny bez nazwisk

„Masażystki”

Koleżanki po fachu

Panienki

Profesjonalne prostytutki

Wesołe panie

Kobiety do towarzystwa

Panie na eksport

Niewolnice seksu

Przedmiot handlu

Cudzoziemki trudniące się nierządem

Sztuki

Tirówki

Hit eksportowy

Przedmiot handlu między agencjami

Niewolnice pracy

Ludzki towar

Towar wywozowy

Żywy towar

Opis działań podmiotu

Wypinają pupy

Kuszą

Uciekły od opiekunów

Musiały odrobić to, co w nie
zainwestowano

Trafiają do domów publicznych

Boją się zemsty

Zajmują się sprzedawaniem własnego
ciała

Po wypuszczeniu pewnie znowu
wrócą na drogi

Uprawiają prostytucję

Tańczą

Świadczyły usługi seksualne

Pracowały na trasach wylotowych

Granicę przechodziły z fałszywymi
paszportami albo jechały ukryte w
pociągu

Zarabiały przy drodze

Trafiały do domów publicznych lub
wytwórni filmów pornograficznych

Robiły to dobrowolnie

Boją się dekonspiracji

Chciała szybko „spłacić” dług

Robiła, co jej kazali

Opis działań wobec podmiotu

Sprzedawane

Zmuszane do uprawiania nierządu

Zmuszane do prostytucji

Uwiedzione i wywiezione

Podstępnie uwiedzione

Zabrane są im pieniądze

Zostały wyekspediowane do pracy w domach publicznych na Zachodzie

Sprzedane

Dostarczone

Bite

Deportowane

Kupowane

Zgwałcone

Więzione

Werbowane

Zapłacono za nie 2 tys. marek

Sprzedawane do domu publicznego

Zwabione

Przekazane do domu publicznego

Przetrzymywane siłą

Terroryzowane

Maltretowane

Szprycowane narkotykami

Analiza jakościowa – wyniki:

- Handel ludźmi traktowany jest bardziej w kontekście sensacyjnego wydarzenia. Podane w publikacjach informacje dotyczą w zdecydowanej większości konkretnych wydarzeń kryminalnych.
- Ofiary przedstawiane są niczym bohaterki powieści kryminalnych lub filmów akcji.
- Profil społeczno-demograficzny ofiary na podstawie doniesień prasowych: **jest to młoda (nastoletnia lub maksymalnie dwudziestokilkuletnia) kobieta, która pochodzi z niskich warstw społecznych, o niskim statusie materialnym, słabo wykształcona, z jednego z państw byłego bloku wschodniego lub, nieco rzadziej, z Polski.**

Analiza jakościowa – wyniki cd.

- Dziennikarze koncentrują się głównie na cechach wyglądu zewnętrznego ofiar handlu kobietami.
- Dziennikarze mają tendencje do eksponowania tych cech charakteru, które ich zdaniem zdecydowały o fakcie stania się ofiarą handlu, tzn. głupoty lub pazerności.
- W wypowiedziach prasowych dominuje język stosunkowo prosty i bagatelizujący problem.
- W kontekście handlu ludźmi często stosowana jest nomenklatura ekonomiczna i handlowa w odniesieniu do ofiar, tj.: „eksport” (czy też: „sekseksport”), „import”, „sprowadzanie”, „dostarczanie”, „ludzki towar”, „towar wywozowy”, „hit eksportowy”.

Wnioski końcowe

- Handel ludźmi jest zjawiskiem, które coraz silniej nagłaśniane i uwypuklane jest w polskiej prasie codziennej.
- Publikacje poświęcone handlowi ludźmi i ofierze handlu kobietami w celu wykorzystywania seksualnego opisują je w sposób stereotypowy, odbiegający od rzeczywistości.
- Dziennikarze opisują handel ludźmi głównie w kontekście zaistniałego przestępstwa, niewiele publikacji odnosi się do zapobiegania zjawisku, ostrzegania czytelników przed podejmowaniem zachowań ryzykownych czy na temat wydarzeń społeczno-politycznych.

Wnioski końcowe cd.

- Ofiara jest traktowana przedmiotowo, głównie przez pryzmat pracy, do jakiej była przymuszana, tzn. prostytucji.
- Ofiara handlu kobietami jest często dehumanizowana, sprowadzana do roli przedmiotu, „żywego towaru”. Traktowana jest w sposób pobłażliwy lub wręcz lekceważący.
- Przedstawianie ofiary zgodne z powyższymi schematami może negatywnie wpływać na wizerunek osoby pokrzywdzonej, prowadzić do braku zrozumienia i wsparcia wobec niej i w rezultacie – do jej wtórnej wiktymizacji.